

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОГО ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ В З'ЯВЛЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ ПРІС XXXVIII Ч. 278 Джерси Сіті, Н. Дж., субота, 29 листопада 1930. VOL XXXVIII No. 278 Jersey City, N. J., Saturday, November 29, 1930. THREE CENTS.

ГРІН ПРОТИ ВОРОГІВ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРА

НАЗИВАЄ „ПУБЛИЧНИМИ ВОРОГАМИ“ ТИХ ПРОМИСЛОВЦІВ, КОТРІ ЗНИЖАЮТЬ ЗАРОБІТНІ ПЛАТНІ.

ВАШИНГТОН. — Вільям Гріс, президент Американської Федерації Гріс, назвав „публичними ворогами“ тих, котрі використовують теперішні важке економічне положення і безробіття на те, щоб знижувати робітникам заробітні платні.

Гріс каже, що це є відома історія, що є певна класа людей, котрі використовують важкі часи під час війни чи інших небезпек на те, щоб багатіти на недолі інших. Таких, говорив Гріс, не бракує і тепер. До них зачислив він промисловців з текстильної індустрії, твердого вугля й обиви.

Гріс звизав робітників до солідарності і боротьби зі зниженням заробітної платні. Він каже, що більшість промисловців розуміє, що зменшення заробітної платні означає продовження економічної депресії. Тому ті промисловці й sentiment загалу мусять звернутися проти тих, котрі обнижують заробітні платні, як проти „ворогів загального добра“.

ВЧАТЬСЯ БУДУВАТИ РІЗНІ.

ШИКАГО. — Понад 50 російських інженерів студують під проводом американського знавця шикагівські різн. А разом з тим виготовляють плани на 40 різн, як мають бути побудовані в різних місцевостях совієтської держави. Дві найбільші різн мають бути побудовані в таких розмрах, що будуть ще більш як найбільші американські різн в Шикаго. Одна з них буде в Москві, а друга на Сибірі.

Будова різн лежить у плані ятятилітки. Кошти будови мають вносити \$80,000,000.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЧИСТКИ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Под Бленшард, директор „Сіті Адверс Коміті оф Ню Йорк“, й Нормен Томас, соціалістичний проповідник, віднеслися до губернатора Рузвельта з доповіданням установа комісії для припинення деморалізації, яка загніздилася в міській адміністрації й захопила суди й поліцію.

Разом з тим Чарлз Бурлінгем, президент Адвокатської Палати, заявив, що „в найбільших днях щось станеться“. Під тим „щось“ розуміють загально акцію, звернену проти тих адвокатів, котрі замішані в справи, які „фіксовано“ з суддями дорожого підкупства.

В „ДЕНЬ ПОДЯКИ“ БУЛО ЩО ІСТІ.

НЮ ЙОРК. — Кажуть, що „День Подяки“ не повинен був оставити мешканців Ню Йорку голодними. Видано даремні обіди на більше як 15,000 родин.

ЗАЛІЗНИЦІ НАРІКАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — „Експресерс оф Рейвей Екзекутивс“ домагається зміни законодавства, щоб збільшити залізничні від конкурентів з боку інших підприємств. В петиті, зверненій до уряду, кажеться, що залізничні вказують дефіцит і то не так ізза їхніх часів, як ізза нафтових і корабельних підприємств, які конкурують з залізницями.

ЩЕ ОДИН СУД НАД ХАБАРНИКОМ.

НЮ ЙОРК. — Присяжні судді радили 22 і пів години над справою магістратського судді Еволда, котрий, як кажуть, заплатив бувшому комішенеру Гілієві біля \$15,000 за те, що став магістратським суддею. Судді не могли погодитися, що це вийня Гілія. Розписано нову розправу перед новою лавою присяжних. Розправа відбудеться 8. грудня.

ВИРАТУВАВСЯ ЛЕГКОПАДОМ.

САН ДІЕГО. — Молодий летун Джералд Нетлетон, літ 20, мало що не переплатив життям своє змагання до осягнення молодого рекорду. На висоті 10,000 стін замахер йому мотор. Та молодий летун не втратив пригнотимости. Вхпив легкопід і злетів швидко на город фермера, котрий запросив його сечас до хати до столу, при якій була зібрана вся родина при святинні обіді, бо це був „День Подяки“.

ДЖОКЕЙ СПИВАКОМ.

ВАШИНГТОН. — Славний американський жокей лорд Сенде, котрий виграв трома наворотами Кентокі Дербі, почав набирати на вази, а тисясами почав зближати коней його кар'єри як жокея. Та кажуть, що Сенде тим не журиться, бо вже від трох літ побирає який співу і думає це пуститися на співацьку кар'єру. Його симпатичний теноровий голос здобув собі на недавній виступі у вашигтонським клубі багато симпатиків.

АМЕРИКА ЗАТРИМУЄ.

НЮ ЙОРК. — Бувший секретар стейту, Бейбридж Колбі, виголосив з приводу свята „Дня Подяки“, промову, в якій підніс, що Америка не має чого журитися економічною депресією, бо вона вийде з усього побідною. Побідить „здоровля, сила й молодість Америки“.

ШПИГУНСТВО У СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

Цим діями оголосив англійський письменник Річард Рейвель спомини про шпигунство у світовій війні. Само собою, що книжка ця незвичайно цікава, бо відкриває дотепер ще не знані таємні підпольної війни. Навр. Рейвель згадує про одного Німця, який на протязі кількох років містив був переказанням при військовому французькому трибуналі й навіть асистував при екзекуції своїх земляків. Мікитим багато пізніше, як при самому кінці війни, виявлялось, що він був одним з найкращих шпів німецької розвідки у Франції.

При кінці твору автор подає шаку статистику, з якої виходить, що професія шпигуна не є така безпечна. На 15,000 чинних платас світовий війни шпигунів розстріляно не цілу тисячу. Себто є це біля 7%, віднак кожна відсоток погалих у рядах армії вивинос 19%.

НА ДВА РОКИ ВІЗНИЦІ.

Молодий хлопець, Степан Дашко з Ричок у Раванції, постріляв лісничого Юліана Сиріоку з пістолі за те, що той лісничий колись також стріляв до нього і поранив його. На днях Дашко відповідав за свій вчинок перед львівським судом присяжних і за те, що стріляв до лісничого з наміром убити його. Степана Дашка засудили на 2 роки в'язниці.

КІТ ЗАДУШИВ ДИТИНУ.

В селі Закорчани під Варшавою мале подружжя Матковів лишило малу дитину в домі в колісці, а щоб дитині не було холодно, то мати дитину зашкварила в хаті великого котла для заварки снмю немолати. Коли ввечерю Матковська вернула домі, побачила, що кіт сидить на труні її донечки. Коли дитина спала, кіт аж хвилюв й за горганку і задушив на смерть.

КІТ САБОТАЖИСТОМ.

Польська газета сензаций, „Експрес Вечорній“, подає нову сензацию. В селі Новосвітці колу Бучача невідомо виконавці привязали котів до хвоста горіючої шмату та пустили його на обійста якогось Антонього Лішнера. Мешканці, побачивши кота з горіючою шматою на хвості, зловили його і вгадили горіючу шмату. Поліція веде в цій справі слідство.

В СОВІТАХ ЗАКМНУЛИ 10,000 ШКІЛ.

Совітська преса пише, що протягом цього року совієтські виставки замкнули 10 тисяч шкіл на просторі Радянського Союзу. Причиною ліквідації шкіл є брак учительських сил.

ЩЕ ОДИН АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ВІДІВІДВІС СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

До Варшави приїхав берлінський кореспондент „Ніцко Дейли Мюз“, редактор Форест. Він відвідав Галицьку, Дністр і Східну Галичину. Форест буде уже на авіації з містера закордонних справ Залеского, а хотів бути і в маршалка Пилсудського. У зв'язку з виборами яляні приїхати до Польщі більше кореспондентів закордонних часописів.

ХОЧЕТЕ МАТИ ДІВНИЙ ХОСЕН З ЧИТАННЯ, ТАК ЧИТАЙТЕ КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗА НА 1931 РІК

В ній знайдете попри дуже цікаві відомості про розвій економії, робітничі справи і те, як визволялися з неволі інші народи та який шлях веде до визволення українського народу.

В Календарі поміщена по англійськи коротка розвідка про українське ім'я, яке надіється дуже добре до пропаганди між чужинцями. Особливо треба й дати читати молодому поколінню, щоб воно знало, звідки вийшла назва „Україна“.

В Календарі поміщені статті таких знаменитих старокраєвих журналістичних сил як Дмитро Дошов, котрий написав для календаря спеціальну статтю під заг. „Ідея Шевченка“.

Відомий наш письменник і критик, д-р Остап Гриняй, пише про те, як по героїски боролися тилові селяни за волю. А в іншій статті нищить останки нашої рабської психології.

Ветеран української імміграції в Америці, д-р Володимир Сімонович, описує перші початки народної праці в Америці як і дає нам цікаві спогади з тих часів, коли організували перші прогулянки у рідний край.

Економіст М. Давилченко звертає нашу увагу на фінансову справу в Америці й виказує, що остало з теорії Маркса в часів Форда.

Д-р Трильовський мистить дуже інтересну статистику з листопадового польського повстання з 1830 року.

Крім того є цікаві оповідання, поезії, переклади поезій з українського на англійську мову, жарти й много іншого матеріалу.

Ціна Календаря вивиносить 50 центів. Замовляти в адміністрації „СВОБОДА“.

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПРИЗД ЧЛЕНІВ Т-ВА ПРИЯТЕЛІВ СОЮЗУ НАРОДІВ ДО ЛЬВІСА.

До Львова мають приїхати члени Т-ва Приятелів Союзу Народів, а саме сер Волтер Натер з Англії, Словенцев Вільям, який проводив на останньому конгресі національних меншостей в Женеві, д-р Бадер з Голландії і Крафт з Югославії.

Метою їхньої подорожі є записання з відомостями й останніми подіями в Східній Галичині.

ОБИД НА РАТИ.

В Будапешті відчинено новий ресторан, у якій можна дістати обід на рати. Гості мусять насамперед вилігати раті, а після обіду підписати рахунок, який мусить вилігати протром про містерів. Гості мусять вилігати раті, а після обіду підписати рахунок, який мусить вилігати протром про містерів. Гості мусять вилігати раті, а після обіду підписати рахунок, який мусить вилігати протром про містерів.

РЕВІЗІЯ І АРЕШТУВАННЯ В САМБІРІНІ.

В Самбірці в і в самому місті Самборі передовідати тепер масово ревізії. Прим. у п. Степана Савицького з Лютовського, якого рідня мешкає в Самборі, відбуваються ревізії просто щ другий день. В дні 4 листопада забрала його синя Антоно до тюрми. В дні 4 листопада розкину в Самборі щось української лєтчики і мають у зв'язку з тим ідуть тепер численні арештування.

САБОТАЖ НА ВОЛИНІ.

Польська преса повідомляє, що невідомі виконавці попертали телеграфічні і телефонні проводи на лінії Острів-Дубно. Слідство вказує на те, що це є діло саботажистів. Подібно на лінії Матвій-Ковалев невідомі люди відвалили залізничні шпів. Завдання призначено машиніста, що задержав поїзд, не дайшло до катастрофи.

Знов-жак у Клевасі невідомі виконавці замовили чорною краскою табличку на пам'ятнику відкриттю Польщі й уціновили підставу пам'ятника.

ХОТІЛИ ЗНИЩИТИ ПАМ'ЯТНИК ПОЛЯГЛИМ.

Вночі з 31-го жовтня на 1-го листопада, десь коло пів третьої вночі, збудив теревольських громадян страшний вибух у самій середині міста. Лікаркалося, що якісь, досі не вийшли, люди хотіли висадити в повітря пам'ятник поляглим, який стоїть коло церкви. Пам'ятник тільки незначно ушкоджено, але дуже потерпіли доми, що стоять у сусідстві, як також церква. У всіх тих домах, навіть на прихордстві, вилетіли всі шибни. В церкві знищено велике фронтоне вікно зовсім, а в бічних вікнах тільки потріпали шибни. В людях, на щастя, не було жадних жертв, легко ранена тільки жінка джак, п-т Готтволь, яку поранили відомки скла з вибухальних вікон. Критичної ночі було коло пам'ятника двох арештувань, яких справці стверджували, а після того приїхали вибух. В тій справі підозрювалися в місцевому підпідпаві старости зараз на другий день о. Моханевський і д-р Заліпатин. Староста обидва переїхали строгі слідство, а ложко скріпни значно варту в місті.

ЗАСУД У ПРОЦЕСІ ШПИГУНІВ.

В Тернополі закінчилися процес проти шпигунської організації. Голову організації, Агата Митку, засуджено на 5 літ тяжкої в'язниці, Самуїла Розенштрауха на 2 роки, Самуїла Пилиаса на 1 рік тюрми й Тобіа Анлі, бувшого урядника староства в Тернополі, на 4 місяці важкої тюрми.

ЗАМІСЦЬ ЖУРНАЛУ „УКРАЇНА“.

Як відомо, орган ВУАН в Києві, „Україна“, перестав виходити. На його місце появилося перше щодіне журналу „За Радянську Академію“. Саме назва журналу говорить про його тенденцію.

АРЕШТУВАННЯ БУВШОГО ПОСЛА І. БЛАЖКЕВИЧА.

В Дрогобичі поліція арештувала бувшого посла Івана Блажкевича. Арештованого посла виставили до окружного суду в Самборі.

НАОЧНИЙ СВІДОК ГОВОРІТЬ ПРО БУНТ ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ

БАЧИВ, ЯК У МОСКВІ ЧЕКИСТИ МАСАКРУВАЛИ ОБЕЗБРОЄНИХ ЖОВНІРІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Газета „Дейлі Телеграф“ подає спростовання радянського посла в Лондоні, що нібито в Москві відбувся бунт червоноармійців, а разом з тим подає оповідання очевидця бунту. Тим очевидцем є Англієць Франк Бугдєл, бечелор оф савенс, який читав лекції в Москві в Ломоносовським інституті. Він тільки що поверну в Росію.

Бугдєл розповідає, що 11 листопада він на власні очі бачив, як чекисти гамавали повстання двох батальйонів піхоти. Він бачив, як обезбровених червоноармійців розстрілювали чекисти, а також групами арештували й скочаних ланцюгами відвозили до будинків чека. Свою роботу чекисти робили в страшенно жорстокий спосіб, масакруючи червоноармійців.

Далі Бугдєл розповідає, що одного разу його мало що не потурбував натовп людей, який кілька годин стояв біля радянського кооперативного складу й ніхто не міг собі дістати нічого для їдіння. На Вугдєла кричали, як на „буржуя“ й замірялися розправитися з ним.

Бугдєл каже, що 16 листопада він їхав з Москви в потязі, котрий направився до Одеси. В цьому потязі арештовано Рикова з двома його товаришами. На стайці Братовщина Рикова та його товаришів чекисти заперули знову до Москви, очевидно на приказ Сталіна, щоб їх поставили перед суд. Саме в той час большевицькі газети повідомляли, що Риков вийшов до Одеси на лікування.

ПІДСУДЧИНА УКЛАДАЄ ПЛАНІ.

ВАРШАВА (Польща). — Прихильники Пілсудського, соймові послы та сенатори, відбули спільну нараду в справі свого поступовання в соймаі та сенаті. Засідання сойму почнеться 9. грудня, а до того дня група Пілсудського має приготуватися, щоб відразу забрати в свої руки весь провід в об-бо встановлю.

На пресидателі сенату намачється бувший прем'єр-міністр, подкомуні Славек, а на пресидателі сойму також бувший прем'єр, Світальський. Обидва вони ставленники Пілсудського. Ухвалені, що маршалок сойму буде зватися відтепер лише пресидателем, щоб в Польщі був лише один маршал, Пілсудський.

Пілсудський сподівається змінити конституцію так, що послы будуть позбавлені права деклоративності й будуть відповідати за свої промови. Взагалі він сподівається обмежити права сойму та сенату, а розширити права уряду.

НЕ ХОЧУТЬ ДРОЧТИТИ ЧУЖИНЦЬКИМ ДЕРЖАВ.

МОСКВА (СССР). — Предсідник суду в процесі Рамзіва та його товаришів заборонив підсудним говорити на відкритих засіданнях суду про чужинську шпигунаж в Росії. Зробив він це тому, що були почалися протести не лише тих, кого називали підсудні як інспіраторів і саботажників праці, але й держав, як наприклад Франції.

Всі підсудні вже покінчили свої зізнання. Вони каються в тому, що ділали проти радянської влади.

КЕЛОГ ОДЕРЖИТ НАГОРОДУ НОБЛЯ.

ОСЛБО (Норвегія). — Бувший американський секретар стейту, Келог, одержит нагороду Нобля за його пакт проти війни. Таксамо шведському епископови Седерблові присуджено нагороду за працю над усталенням постійного миру.

Келог є третім Американцем, що одержує нагороду Нобля. Перед ним таку нагороду присуджено письменникові Шніклерови Люїсови за літературу та Карлови Ландштайнерови за праці по медицині.

АНГЛІЯ ПІДТРИМУЄ ФРАНЦІЮ.

ЖЕНЕВА (Швейцарія). — На засіданні комісії Ліги Націй по обезбороженню німецької делегати, граф фон Бернсторф, виставив домагання, щоб держава антанти перевели в себе також скорочення сил, яке зробила Німеччина по версальському миру з її приму. Або, на його думку, треба перенести ревізію Версальського миру.

Надсилаю делегати Англії, лорд Сесіл, дає рішучу й сувору відповідь Бернсторфові, рішучо підкреслюючи, що Англія цілковито підтримує Францію. Після такої відповіді Сесіля французький делегат уже нічого не говорив, а цілковито приєднався до свого колеги. Ничі сподівалися, що їх підтримає італійська делегация, але це не сталося, бо італійський представник мовчав.

Думають, що так гостро виступив Сесіл з огляду на бачили та чутки про згоду між Німеччиною, Росією та Італією. Для Німців виступ його був несподіваний і приголомшувачий.

ЗА РЕВІЗІЮ РЕПАРАЦІЙ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Президент „Райхс Банку“ Лютер заявив, що економічній труднощі ставлять знову на чергу необхідність перенести ревізію репарацій взагалі, а зокрема пляну Рінга.

